
รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน

Develop Model of Teachers' Potentiality in Conduction the Research of Philosophy of Sufficiency Economy Learning in Elementary Education

ดร.สุณี บุญพิทักษ์*

Dr.Sunee Boonpituk

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ขั้นตอน 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจากโรงเรียนที่ได้รับการยกย่องจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นตามภาคต่างๆ ของประเทศจำนวน 5 โรงเรียน สทนากลุ่มครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 จังหวัดกำแพงเพชรและ จังหวัดอุทัยธานี และวิเคราะห์เอกสารวิจัยพัฒนาครูทำวิจัยในชั้นเรียนและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขั้นตอน 2 สร้างรูปแบบ ขั้นตอน 3 การทดลองรูปแบบและขั้นตอน 4 ประเมินรูปแบบ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารตระหนักถึงความสำคัญการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูผู้สอนสออดแทรกเนื้อหาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้น้อยเพราะมีเวลาจำกัด ครูผู้สอนไม่เคยทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และขาดความรู้ความเข้าใจขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน การสังเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดพบว่า การพัฒนาครูด้านการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการสำคัญ 10 ประการ นำหลักการมาสังเคราะห์ได้กรอบคิด 4 ข้อในการสร้างรูปแบบได้แก่ (1) สร้างให้ครูตระหนักเห็นความสำคัญของความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการทำวิจัยในชั้นเรียน (2) เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง (3) มีพี่เลี้ยงแนะนำ (4) สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจ นำกรอบคิดทั้ง 4 ข้อมาสร้างรูปแบบได้เป็นชุดโปรแกรมฝึกอบรม ชุดที่ 1 เรื่องคุณค่าความสำคัญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวิจัยในชั้นเรียนชุดที่ 2 เรื่องวิจัยในชั้นเรียน: พัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงชุดที่ 3 เรื่อง นวัตกรรมพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยที่ครูมีความรู้หลังการฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรมด้วยชุดโปรแกรมฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเห็นว่าเป็นการอบรมที่ได้ความรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน เป็นแนวทางใหม่ที่ไม่เคยทำมาก่อนและสามารถนำไปใช้ได้จริง โดยคิดว่าจะทำงานวิจัยอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 เล่ม อีกทั้งเป็นรูปแบบที่มีความถูกต้อง ครบคลุมและเป็นประโยชน์อยู่ระดับมาก

คำสำคัญ : รูปแบบการพัฒนา / ศักยภาพครู / วิจัยพัฒนาการเรียนรู้ / ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ABSTRACT

The purpose of this research to develop teachers' potentiality in conducting the research of Philosophy of Sufficiency Economy learning in elementary education. The research procedure included four Steps, 1) Preliminary study of development of teachers' potentiality in conducting the research of the Philosophy of Sufficiency Economy from outstanding five schools located on different regions of the country, focus group of primary teachers from elementary education at Kamphaeng Phet and Uthai Thani province and analysis of research papers that related to this research, 2) create a pattern, 3) try out the pattern, and 4) pattern evaluate. The results found that step 1; Executives recognize of the importance of the knowledge management in the Philosophy of Sufficiency Economy. Teachers can whereas philosophy is least because there is limit of time to teach. The teachers have never used a classroom research to assist their instruction in the Philosophy of Sufficiency Economy and also have not studied on how to conduct classroom research. The synthesis of all data found that develop teachers' potentiality in conducting the research of Philosophy of Sufficiency Economy with the 10 key principles and created a model based on key principles into 4 concepts; (1) Make the teachers awareness in the knowledge importance of Philosophy of Sufficiency Economy and classroom research (2) learning by practice yourself (3) A mentor to advise (4) Build confidence and encouragement in teachers. Develop model was designed by used 4 concepts consisting of Set 1; Worth and significance of the Philosophy of the Sufficiency Economy and classroom Research, Set 2; Classroom research, Set 3; Instructional innovation for the study Philosophy of Sufficiency Economy. Step 3, Model evaluation shown that the post-test score was significantly higher than the pre-test at the level of .05. Moreover, this model has the knowledge to do classroom research and it is a new approach that never do it before which can be applied to practical and they will do classroom research at least one book of semester. The evaluation of comprehensive assessment accuracy and the potential benefits of this model were 'Agreed'.

Keywords : Philosophy of Sufficiency Economy / Develop model /
Teachers' competence / Research

บทนำ

การพัฒนาศักยภาพครูมีความสำคัญเนื่องด้วยครูเป็นบุคคลสำคัญต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพถ้าครูเก่งย่อมสร้างผู้เรียนเป็นคนเก่งคนดีได้ แต่ในขณะเดียวกันถ้าครูขาดความรู้ความชำนาญในทักษะการจัดการเรียนรู้ก็ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ ดังที่สุชาติา ชินะจิตร (2552, หน้า 16) กล่าวว่า “ครู” เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีความสำคัญ บทบาทครูคือผู้สร้างความรู้เพื่อพัฒนาตนเองและพัฒนาผู้เรียน ครูจึงเป็นบุคคลสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้ของผู้เรียน การทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และคิดเป็นในตัวผู้เรียนได้จำเป็นต้องเกิดขึ้นในตัวครูก่อน ความสำคัญนี้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ

แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 หมวด 7 จึงปฏิรูปครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา โดยพัฒนาครูให้มีการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและมาตรา 24 (5) และมาตรา 30 กำหนดว่า สถานศึกษาพัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ จัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ รวมทั้งการส่งเสริมให้ครูสามารถวิจัย เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละระดับการศึกษา (จารุวรรณ ศิลปรัตน์. 2548, อ้างถึงในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2545, หน้า 14-15)

การวิจัยเป็นเครื่องมือสำคัญของการสร้างความรู้และการพัฒนาสมดังที่ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2542, หน้า 27) ได้กล่าวไว้ว่า การวิจัย คือการเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา ในสังคมปัจจุบันต้องการคนที่มีความสามารถเปลี่ยนปัญหาให้เป็นปัญญา การที่จะมีชีวิตด้วยปัญญานั้นต้องเป็นชีวิตที่มีจิตใจของความเป็นนักวิจัยตลอดเวลา ทั้งนี้ยังบันทึกการศึกษาให้มีความสำคัญของการทำวิจัยในชั้นเรียนสอดคล้องกันว่า ครูที่ทำวิจัยเป็นครูที่มีความคิดที่เป็นระบบ สามารถพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคล ผลการวิจัยสะท้อนให้ครูเห็นสภาพของตนเองและการเรียนรู้ของผู้เรียน เห็นจุดที่ครูควรพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อุทุมพร จารมรมาน, 2537, หน้า 88, น้อมศรี เคท (2545, หน้า 7) กุลยา ดันติผลาชีวะ (2545, หน้า16); อ้างถึงในจารุวรรณ ศิลปรัตน์, 2548, หน้า 37)

“ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นหลักการสำคัญของการดำเนินชีวิต ซึ่งความสำคัญนี้ถูกกำหนดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ.2540-2544) จนมาถึงแผนพัฒนาฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) และแผนพัฒนาฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2554-2559) ฉบับปัจจุบัน ที่ได้น้อมนำแนวพระราชดำริปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักการสำคัญของการพัฒนา “คน” ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าถวายชัยมงคลเนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดาฯ พระราชวังดุสิต วันศุกร์ที่ 1 ธันวาคม 2549 ว่า “คำว่าเศรษฐกิจพอเพียงนี้ไม่มีอยู่ในตำรา ไม่เคยมีระบบเศรษฐกิจพอเพียง มีอย่างอื่นแต่ไม่ใช่คำนี้ ปีที่แล้วพูดว่า เศรษฐกิจพอเพียงเพราะหาคำอื่นไม่ได้” ซึ่ง “คำว่าพอเพียงมีความหมายอีกอย่างหนึ่ง มีความหมายกว้างออกไปอีกไม่ได้หมายถึงการมีพอสำหรับใช้เองเท่านั้นแต่มีความหมายว่าพอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ถ้าใครได้มาอยู่ที่นั่นในศาลานี้ เมื่อเท่าไร 20, 24 ปี เมื่อปี 2517 ถึง 2541 นี้ ก็ 24 ปี ใช่ไหม วันนั้นได้พูดว่า เราควรปฏิบัติให้พอมีพอกิน พอมีพอกินนี้ก็แปลว่าเศรษฐกิจพอเพียงนั่นเอง” และ “คนเราถ้าพอในความต้องการ ก็มีควมโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกคนมีความคิด อันนี้ไม่ใช่เศรษฐกิจ มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียงหมายความว่าพอประมาณไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็คือเป็นสุข พอเพียงนี้อาจจะมีมาก อาจจะมีของหรูหราก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนคนอื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง” (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554, หน้า 16)

เห็นได้ว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวนั้น ถ้าบุคคลได้น้อมนำมาเป็นหลักปฏิบัติในการดำเนินชีวิตย่อมส่งผลให้ชีวิตประสบความสุข จากความสำคัญนี้ผู้วิจัยเล็งเห็นว่า ควรมีแนวทางหรือวิธีการ กระตุ้นให้ทุกคนเห็นความสำคัญและช่วยขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เกิดการนำไปใช้อย่างแพร่หลายและเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานสำคัญที่มีความรับผิดชอบจัดการศึกษาพัฒนาผู้เรียนในวัยต้น สมควรปลูกฝังแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดมีขึ้นในตัวเด็ก เนื่องด้วยเด็กนั้นเป็นไม้อ่อนที่ตัดง่ายเหมาะสมต่อการสร้างคุณลักษณะที่ดีให้ติดตัวเป็นรากฐานสำคัญของชีวิตที่จะพัฒนาเติบโตต่อไปและจากการศึกษาวิจัยนำร่องโรงเรียนที่จัดการศึกษาตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่นภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคอีสาน ภาคตะวันออก และภาคกลาง ภาคละ 1 โรงเรียนพบว่า

วิธีการการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ จัดการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้นั้น ครูใช้การบูรณาการในสาระวิชาหลักเพียงอย่างเดียวและประสบปัญหาบางครั้งเวลาไม่พอทำให้ขาดสาระสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไป ซึ่งจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอนยังพบว่าครูไม่ได้ใช้วิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและครูยังมีความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียนไม่ชัดเจน จากประสบการณ์ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัยเป็นวิทยานิพนธ์ระดับดุษฎีบัณฑิต เห็นความสำคัญของการพัฒนาครูให้ใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยการพัฒนารูปแบบให้เหมาะสมกับสภาพบริบทของครูระดับชั้นที่ 1

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงศึกษาวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ผู้เรียนและครูมีความรู้เข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างแท้จริงสามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีขั้นตอนย่อย 1) เพื่อศึกษาข้อมูลเบื้องต้นการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) เพื่อสร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อการทดลองรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อการประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ศึกษาการบริหารงานเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนที่ได้รับการยกย่องจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น ภาคใต้ โรงเรียนบ้านท่ายาว จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ภาคกลาง โรงเรียนวัดเปาโรหิตย์ กรุงเทพมหานคร ภาคเหนือ โรงเรียนด่านแม่คำมัน จังหวัดอุตรดิตถ์ ภาคอีสาน โรงเรียนชุมชนบ้านปากห้วย จังหวัดเลย ภาคตะวันออก โรงเรียนวัดวังจะอ้าย จังหวัดจันทบุรี ผู้วิจัยศึกษาข้อมูลโดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน และคณะครู ประเด็นการสัมภาษณ์ ได้แก่ (1) การบริหารงานเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเป็นอย่างไร (2) ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไร (3) สภาพปัญหาการทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2. สันทนากลุ่ม ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 รวมจำนวน 15 คน โรงเรียนอนุบาลคลองลาน จังหวัดกำแพงเพชรและโรงเรียนอนุบาลเมืองอุทัยธานี จังหวัดอุทัยธานี ประเด็นการสนทนาได้แก่สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร และการทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการเรียนรู้อันปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นอย่างไร และ3) วิเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องการพัฒนาครูทำวิจัยในชั้นเรียนและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (1) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย

(สุณี บุญพิทักษ์, 2554) (2) การพัฒนารูปแบบเสริมพลังการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นนักวิจัยของครู อนุบาล (จารุวรรณ ศิลปะรัตน์, 2548) (3) การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในกระบวนการพัฒนาการ วิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียนของครู (ปรีดา เปี่ยมคาร, 2548) (4) การพัฒนาหลักสูตรครุนักวิจัยในชั้นเรียนสำหรับ นักศึกษาวิชาชีพครู (สุธาสินี บุญญาพิทักษ์, 2545) (5) การพัฒนาชุดการฝึกอบรมเรื่อง การวิจัยในชั้นเรียน สำหรับครูประจำการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (สมบุรณ์ ตันยะ 2547) (6)โครงการวิจัยเศรษฐกิจพอเพียง (ปริญ นุช พิบูลสราวุธ, 2552) และ(7) วช.กับการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดทางจิตแบบพหุมิติและพระระดับในบริบท ของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) 2551) การวิเคราะห์ข้อมูลใช้เทคนิค การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยวิเคราะห์สร้างข้อสรุปแบบอุปนัย (Analytical Induction) และเขียน พรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบ โดยการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ ข้อมูลจากขั้นตอนที่ 1 และนำข้อมูล ทั้งหมดสังเคราะห์ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน นำ (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนตรวจสอบความเป็นไปได้ของรูปแบบซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิให้ ปรับข้อจุดโปรแกรมให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโปรแกรม เพิ่มกิจกรรมให้ครูมีส่วนร่วมและฝึกปฏิบัติให้เกิด ความเข้าใจโดยใช้เวลาการบรรยายให้น้อยลง และเพิ่มเนื้อหาในใบความรู้ ซึ่งผู้วิจัยได้ปรับตามข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำรูปแบบไปทดลองกับกลุ่มครูที่สมัครใจ เข้าร่วมทดลอง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชรเขต 2 จำนวน 30 คน โดยใช้แผนการทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อน-หลังการทดลอง (One Group Pretest- posttest Design) (รัตนะ บัวสนธ์, 2543, หน้า 57)ใช้แบบประเมินตนเองด้านความรู้ความเข้าใจเนื้อหาตามชุดโปรแกรม ปรับปรุงมาจากแบบประเมินตนเองด้านความรู้เนื้อหาตามชุดโปรแกรมการฝึกอบรมวิจัยในชั้นเรียนของสุณี บุญ พิทักษ์ (2554) ประกอบด้วยแบบทดสอบวัดความรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแบบปรนัยจำนวน 15 ข้อ และ แบบทดสอบวัดความรู้วิจัยในชั้นเรียนแบบปรนัยจำนวน 10 ข้อและแบบเลือกตอบถูกผิดจำนวน 5 ข้อการ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบประเมินตนเองด้านความรู้ ความเข้าใจเนื้อหา ก่อน - หลังการทดลอง ไปให้ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คนตรวจสอบ ความสอดคล้องเหมาะสมของประเด็นคำถาม เนื้อหากับวัตถุประสงค์ ความชัดเจนของภาษา ความยากง่ายของแบบทดสอบ ใช้สูตรดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency : IOC) (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์, 2545, หน้า 179) ใช้เกณฑ์การยอมรับค่าที่มีค่ามากกว่า หรือเท่ากับ 0.50 ขึ้น ไป

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบโดยครูที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลอง ประเมินความถูกต้องครอบคลุมและความเป็น ประโยชน์ของรูปแบบ จากแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่าระดับความคิดเห็น 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า

1.1 การบริหารงานการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนที่ได้รับการยกย่องจัดการ เรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดีเด่น มีการบริหารงานจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เริ่มจากผู้บริหาร เห็นความสำคัญ ดึงชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม กำหนดนโยบายให้ครูสอดแทรกในการเรียนการสอน พัฒนาครูด้าน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครูเขียนแผนบูรณาการการสอน นำเนื้อหาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง แทรกในสาระวิชาต่างๆ ปัญหาที่พบ ครูบูรณาการเรียนการสอนเนื้อหาปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ได้ไม่เต็มที่ เวลาน้อยต้องยึดสาระวิชาที่สอนเป็นหลัก ซึ่งความสำเร็จของโรงเรียนในการจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากผู้บริหารตระหนักเห็นความสำคัญ และมีนโยบายส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียน เริ่มตั้งแต่ การกำหนดวิสัยทัศน์ ปรัชญา และการจัดทำหลักสูตร อบรมให้ความรู้กับครูติดตามนิเทศอย่างต่อเนื่อง โดยที่ผู้บริหารใช้หลักการ ช้า ย่ำ ทวนกับครูบ่อยๆ สื่อสารทุกช่องทาง บางครั้งโรงเรียนให้บุคคลในท้องถิ่นเข้ามาสอนเกี่ยวกับเนื้อหาภูมิปัญญาด้านอาชีพ อาหาร วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน โรงเรียนยกย่องให้เกียรติ ให้กำลังใจชุมชน และครูเป็นแบบอย่างที่ดีกับเด็ก ปึงจัยความสำเร็จการบริหารจัดการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากความเป็นตัวแบบที่ดีของผู้บริหารและการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ใช้ทุกช่องทางในการสื่อสารสร้างความเข้าใจกับครู โรงเรียนมีแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนและครูทำงานเป็นทีม แต่ครูไม่ได้ใช้วิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นอกจากนี้พบว่าครูไม่มีความรู้ความเข้าใจการทำวิจัยในชั้นเรียน ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้ง 5 โรงเรียนในภูมิภาคต่างๆ มีความคล้ายคลึงกันมากคือ ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอยู่ที่ผู้บริหาร ผู้นำจึงเป็นบุคคลสำคัญของการพัฒนางานทุกเรื่องให้ประสบผลสำเร็จดังที่ กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา กล่าวไว้ในหนังสือพิมพ์คมชัดลึกหน้า 12 (กษมา วรวรรณ ณ อยุธยา, 2550) โดยกล่าวว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้เริ่มประพจน์ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับครูและนักเรียนในการดำรงชีวิต และจัดทำแผนการน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การปฏิบัติผลักดันให้ทุกโรงเรียนจัดกิจกรรมคุณธรรมนำความรู้ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.2 การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครูระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดย พบข้อมูลที่เหมือนกันคือ ส่วนใหญ่ไม่มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงที่ชัดเจน จะสอดแทรกไปตามสาระรายวิชาที่สอน แต่เน้นสาระรายวิชาที่เรียนมากกว่าสาระปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยครูใช้การสอนแบบบรรยายส่วนใหญ่ บางโรงเรียนมีการพานักเรียนปฏิบัติปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงปลา หรือครูเป็นตัวแบบทำให้นักเรียนดูเช่นการปิดน้ำ ปิดไฟ ทั้งหมดที่กล่าวมายังไม่สามารถสร้างจิตสำนึกตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เป็นลักษณะนิสัยติดตัวผู้เรียนไปได้ การจัดการเรียนการสอนสอดแทรกปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจึงไม่ประสบผลสำเร็จ

ประเด็นนี้อภิปรายได้ว่าครูต้อง เข้าถึง เข้าใจแก่นหลักแนวคิดของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว(4 ธ.ค. 2541) มีพระราชดำรัสว่า “ คนเราถ้าพอในความต้องการก็มีความโลภน้อยเมื่อมีความโลภน้อย ก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย ถ้าทุกประเทศ...มีความคิดว่าทำอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ไม่สุดโต่ง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข ...ความพอเพียงนี้ อาจจะมีของหรรษาก็ได้ แต่ว่าต้องไม่เบียดเบียนผู้อื่น ต้องให้พอประมาณตามอัตภาพ พูดจาก็พอเพียงทำอะไรก็พอเพียง ปฏิบัติตนก็พอเพียง (ปรียานุช พิบูลสรารุณ, 2552) ข้อความพระราชดำรัสนี้พบว่าปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีค่าสำคัญ คือ “ความพอหรือพอเพียง” ฉะนั้นถ้าครูผู้สอน รู้ เข้าใจ เข้าถึงแก่นคำสำคัญนี้ ครูต้องศึกษาค้นคว้า ใช้ทักษะการคิดวิเคราะห์คิดเชื่อมโยง และสามารถสังเคราะห์ พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนปลูกฝังให้นักเรียนรู้ เข้าใจ นำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน จึงเป็นผลสำเร็จของการถ่ายทอดแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงแก่นักเรียน การพัฒนาทักษะการศึกษาค้นคว้าใฝ่รู้ การคิดที่เป็นระบบ หรือการคิดวิเคราะห์ ขั้นตอนของกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนเป็นวิธีการหนึ่งที่สามารถพัฒนาทักษะดังกล่าวได้ ดังคำกล่าวของนักการศึกษาหลายคนที่ยอมรับการทำวิจัยในชั้นเรียนว่า ครูที่ทำวิจัยเป็นครูที่มีความคิดที่เป็นระบบ สามารถพัฒนาการจัดการเรียน

การสอนโดยใช้กระบวนการวิจัยแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในชั้นเรียน เข้าใจเด็กเป็นรายบุคคลเข้าใจการกระทำของเด็ก ผลการวิจัยสะท้อนให้ครูเห็นสภาพของตนเองและการเรียนรู้ของผู้เรียน เห็นจุดที่ครูควรพัฒนาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (อุทุมพร จารมมาน, 2537, น้อมศรี เคท, 2545, กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2545, อ่างถึงในจารุวรรณ ศิลปะรัตน์, 2548)

1.3. การศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการพัฒนาครูทำวิจัยในชั้นเรียนและปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากการวิเคราะห์ เอกสารงานวิจัยสรุปคุณลักษณะสมรรถภาพครูนักวิจัยได้แก่ มีจิตนักวิจัย แสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ เป็นผู้เรียนรู้การสอน และคุณลักษณะความเป็นครู นอกจากนี้ยังพบว่าครูประสบปัญหาการทำวิจัยในชั้นเรียนทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ ผู้วิจัยสังเคราะห์สรุปหลักสำคัญการพัฒนาให้ครูสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จประกอบด้วยปัจจัยดังนี้ 1) สร้างความตระหนักถึงความสำคัญวิจัยในชั้นเรียนด้วยตนเอง 2) การเรียนรู้เข้าใจเนื้อหาสาระด้านการวิจัยในชั้นเรียน 3) ฝึกปฏิบัติสำเร็จเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง 4) เรียนรู้จากการลงฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริง 5) เรียนรู้จากพี่เลี้ยงหรือตัวแบบที่แนะนำอย่างใกล้ชิด 6) มีเครือข่ายช่วยเหลือ 7) สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจอย่างต่อเนื่อง 8) มีการติดตามความก้าวหน้า

1.4. ผู้วิจัยสังเคราะห์ข้อมูลที่ศึกษาทั้งหมดจากข้อ 1.1-1.3 สรุปประเด็นสำคัญได้ว่าการพัฒนาครูด้านการวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีหลักการสำคัญดังต่อไปนี้

1. สร้างความตระหนักเห็นความสำคัญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและการทำวิจัยในชั้นเรียน
2. ครูมีความรู้ทั้งหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและขั้นตอนการทำวิจัยในชั้นเรียน
3. ครูเรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเองอย่างเป็นขั้นตอน
4. ครูฝึกปฏิบัติสำเร็จเป็นขั้นตอนด้วยตนเอง
5. พี่เลี้ยงแนะนำอย่างใกล้ชิด
6. สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจ
7. นักเรียนเรียนรู้เข้าใจหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจากสื่อนวัตกรรม
8. จัดการเรียนการสอนที่เป็นไปตามปกติในสาระวิชา
9. ครูและนักเรียน เรียนรู้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อมกัน
10. นวัตกรรมการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเกิดจากการวิเคราะห์ของครูผู้สอน

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากหลักการสำคัญทั้ง 10 ประการผู้วิจัยสรุปกรอบคิดสำคัญการสร้างรูปแบบได้แก่ (1) สร้างให้ครูตระหนักเห็นความสำคัญและมีความรู้ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และการทำวิจัยในชั้นเรียน (2) เรียนรู้จากการฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง (3) มีพี่เลี้ยงแนะนำ (4) สร้างความมั่นใจและให้กำลังใจ จากกรอบคิดสำคัญ(ร่าง) รูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้เป็นชุดโปรแกรมฝึกอบรมวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่องคุณค่าความสำคัญปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและวิจัยในชั้นเรียน

ชุดที่ 2 เรื่องวิจัยในชั้นเรียน : พัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดที่ 3 เรื่อง นวัตกรรมพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ชุดโปรแกรมฝึกอบรม ทั้ง 3 ชุด เป็นรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มีเนื้อหาและกิจกรรมการฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จริงทำให้ง่ายต่อการเรียนรู้สร้าง

ความเข้าใจ ชุดโปรแกรมทุกชุดประกอบด้วย เนื้อหา ใบความรู้ วัตถุประสงค์ ขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรม สื่อ และมีคู่มือชุดโปรแกรมฝึกอบรมเพื่อสะดวกต่อการนำไปใช้ ผู้วิจัยจัดทำเอกสารโปรแกรมฝึกอบรมวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงทั้ง 3 ชุด แจกผู้เข้ารับการฝึกอบรม

ประเด็นผลการวิจัยที่กล่าวมานี้อภิปรายได้ว่าความสำคัญของการพัฒนาคนโดยกิจกรรมการฝึกอบรมนั้น หลายหน่วยงานให้การยอมรับว่า การฝึกอบรม (Training) เป็นวิธีที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดดังที่ วิบูลย์ บุญยธโรกุล (2545, หน้า1) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นกระบวนการมุ่งก่อให้เกิดการพัฒนาความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และทัศนคติ (Attitudes) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งไม่ต่างจาก วิจิตร อวະกุล (2540, หน้า 14) ให้ความหมายของการฝึกอบรมไว้ว่า หมายถึงการเพิ่มความรู้ ความชำนาญ และความสามารถของบุคคล สอดคล้องในทำนองเดียวกับแนวคิดการพัฒนาครูของพลสันต์ โพธิ์ศรีทอง ที่เสนอแนวคิดกระบวนการพัฒนาครูยุคใหม่ว่า ให้อัตถภาพกิจของครูที่ปฏิบัติในโรงเรียนเป็นฐานของการพัฒนา ได้นำเอา ภารกิจวิธีการทำงาน กระบวนการทำงาน ตลอดจนเป้าหมายการปฏิบัติงานของครูมาเป็นเนื้อหาสาระ นำเอา เทคโนโลยีและนวัตกรรมมาใช้ในกระบวนการพัฒนา การพัฒนาส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนโดยตรง ในการพัฒนาครูไม่นำครูออกมาจากวิถีชีวิตหรือวัฒนธรรมการปฏิบัติงานประจำของครู เพื่อให้นักเรียนได้เรียนเต็มตามหลักสูตรไปพร้อมๆ กับตัวครูได้รับการพัฒนา และให้ครูรู้สึกว่ามีศรัทธา มีความสุข มีส่วนร่วม เป็นคนสำคัญได้ลงมือปฏิบัติจริงและเห็นคุณค่าของการทำกิจกรรม (พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง, 2541, หน้า 12-14) ทั้งนี้ยังพบว่า การส่งเสริมให้บุคคลตระหนักเห็นความสำคัญของการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีกลยุทธ์สำคัญได้แก่การส่งเสริมให้ประชาชนให้ความสำคัญและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้วยวิธีการที่หลากหลายและการจัดการความรู้ในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง(สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขวกีรติพงศ์, 2554, หน้า31-42)

ขั้นตอน 3 ผลการทดลองรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการทดลองโปรแกรมฝึกอบรมชุดที่ 1-

โปรแกรมฝึกอบรมชุดที่ 3 ด้านความรู้ นำเสนอผลในรูปตารางดังนี้

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D	$\sum D$	$\sum D^2$	t-test
ก่อนการทดลอง	12.90	2.60	410	6,022	19.70
หลังการทดลอง	26.57	2.03			

จากตาราง พบว่า คะแนนเฉลี่ยก่อน-หลัง การทดลองโปรแกรมฝึกอบรมมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 12.90 คะแนน และ 26.57 คะแนนตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ชุดโปรแกรมการฝึกอบรมแต่ละชุดจะมีใบความรู้ให้ครูได้ศึกษาทำความเข้าใจ ชุดโปรแกรมชุดที่ 1 และ ชุดที่ 2 อบรมต่อเนื่องกัน ซึ่งได้แจกเอกสารคู่มือการอบรมแล้วถ้าครูมีเวลาอ่านทำความเข้าใจมาล่วงหน้า จะสร้างความเข้าใจเนื้อหาการเขียนโครงร่างวิจัยในชั้นเรียนได้ชัดเจนมากขึ้น แต่พบว่าครูไม่มีเวลาศึกษาอ่านมาก่อน จึงทำให้บางคนไม่สามารถเขียนโครงร่างวิจัยชั้นเรียนมานำเสนอได้ ประกอบกับในขณะที่เข้ารับการอบรมครูจึงขาดการพัฒนาเต็มที่มีรอยเปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยได้ข้อสังเกตว่าการจัดอบรมตามชุดโปรแกรมนี้นี้ ควรกำหนดวันในช่วงก่อนเปิดเทอมซึ่งเป็นช่วงที่ครูมีเวลาไม่กั้งวักกับงานสอนหรืองานอื่น จะเห็นได้ว่าในการจัด

อบรมครั้งนี้ ผลการประเมินเจตคติมีต่อการทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่อย่างไรก็ตามครูได้สะท้อนความคิดเห็นการอบรมวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงครั้งนี้ว่า

1. การสะท้อนความคิดเห็นด้านความรู้
 - “ได้เรียนรู้การทำวิจัยในชั้นเรียน พัฒนาการเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง”
 - “เข้าใจการเชื่อมโยงในเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง ให้เข้าไปสู่การทำวิจัยในชั้นเรียนได้มากขึ้น”
 2. การสะท้อนความคิดเห็นด้านการนำความรู้สู่การปฏิบัติ
 - “พัฒนาตนเอง จะดำเนินการทำวิจัยตามขั้นตอนในชั้นเรียนนำไปใช้กับนักเรียนเพื่อแก้ปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้น”
 - “จะดำเนินการทำวิจัยตามขั้นตอนในชั้นเรียนอย่างจริงจัง เพื่อปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอนเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงโดยนำไปบูรณาการทุกวิชา”
 3. การสะท้อนความคิดเห็นด้านกระบวนการฝึกอบรม
 - “เป็นการฝึกอบรมที่เข้าถึงครูที่แท้จริง จุดประกายให้เกิดกำลังใจในการทำงานและต่อยอดเพื่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานต่อไป”
 - “จัดขั้นตอนกระบวนการฝึกอบรมได้ดีมีการฝึกปฏิบัติควบคู่กัน เพื่อให้ผู้รับการฝึกอบรมได้รู้จริงจากการปฏิบัติ”
 - “เป็นกระบวนการฝึกที่ดี ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้เกิดทักษะเพิ่มมากขึ้น”
 - “การอบรมวันนี้ได้รับความรู้ แนวคิด แนวปฏิบัติ ได้เข้าใจและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง”
 4. การประเมินรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าครูที่สมัครใจเข้าร่วมการทดลองมีความสามารถใช้วิจัยในชั้นเรียนจัดการเรียนการสอนส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เห็นความสำคัญของการทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนรู้ เข้าใจ นำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยพบว่าครูบางคนสามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้สำเร็จ เช่น ครูไก่ (นามสมมติ) ชื่อเรื่องวิจัย การพัฒนาความสามารถในการเขียนโดยใช้บทกลอนเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ในการประเมินศักยภาพด้านเจตคติที่มีต่อการทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และผลการประเมินทุกชุดโปรแกรมฝึกอบรมมีความถูกต้องครอบคลุมและความเป็นประโยชน์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก
- ประเด็นนี้อภิปรายได้ว่า ที่เป็นเช่นนี้เพราะชุดโปรแกรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีกระบวนการขั้นตอนของการได้มาของข้อมูลที่มาจากแหล่งข้อมูลที่มีความหลากหลายทั้งสภาพบริบท โรงเรียน บุคคล ผู้วิจัยเป็นผู้เก็บข้อมูลด้วยตนเอง และใช้เทคนิคเชิงคุณภาพ การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus group) ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เก็บข้อมูลดังที่ ชาย โพลิตา (อ้างถึง Kvale, 1996, p. 11) กล่าวว่า “การสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ จะพยายามทำความเข้าใจโลกจากทัศนะของผู้ให้ข้อมูล ค้นหาความหมายในประสบการณ์ของผู้ให้ข้อมูล เปิดเผยชีวิตจริงของผู้คนเหล่านั้น ก่อนจะหาคำอธิบายอย่างวิทยาศาสตร์ต่อไป” (ชาย โพลิตา, 2547, หน้า 253) นอกจากนี้ขั้นตอนการสร้างโปรแกรมการอบรมได้ผ่านกระบวนการสังเคราะห์ข้อมูลของแต่ละขั้นตอนจนได้โปรแกรมที่เหมาะสม มีกิจกรรมให้ครูเรียนรู้จากการลงปฏิบัติทุกขั้นตอน เนื้อหาไม่ยาก มีตัวอย่างประกอบ วิทยากรการอบรม (ผู้วิจัย) ใช้ภาษาเข้าใจง่าย บรรยายภาพไม่เคร่งเครียด

ปัจจัยที่กล่าวมาจึงส่งผลให้ผู้เข้ารับการอบรมประเมินความถูกต้องครอบคลุมและความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการพัฒนาศักยภาพครูทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

การนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิทยากรที่ให้การอบรมต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านการวิจัยในชั้นเรียน และมีความสามารถในการถ่ายทอดให้ผู้ฟังเข้าใจง่ายสามารถนำไปสู่ปฏิบัติได้
2. ครูที่เข้ารับการอบรมถ้าไม่เคยผ่านประสบการณ์การทำวิจัยในชั้นเรียนมาก่อนให้เริ่มต้นงานวิจัยในชั้นเรียนแบบง่ายๆ ไปก่อนเช่นสรุปเขียนไม่เกิน 10 แผ่น และค่อยเริ่มการวิจัยในชั้นเรียนแบบ 5 บท (กิ่งวิชาการ) ต่อไป
3. ชุดโปรแกรมฝึกอบรมวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานมีทั้งหมด 3 ชุด ผู้ใช้สามารถประยุกต์แต่ละชุดให้ยืดหยุ่นเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพความสามารถของครูผู้เข้ารับการอบรมในแต่ละพื้นที่
4. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าทำวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แต่ถ้าจะนำไปปรับประยุกต์ใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4- ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก็สามารถปฏิบัติได้ โดยปรับให้ครูนำสาระรายวิชามาวิเคราะห์เพื่อวางแผนหาโจทย์ปัญหาวิจัยและสร้างนวัตกรรมการแก้ปัญหาต่อไป

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรตระหนักเห็นความสำคัญของการสร้างความตระหนัก ความรู้ ความเข้าใจการดำรงชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงโดยกำหนดนโยบายลงสู่การจัดการศึกษาในโรงเรียนให้เกิดผลทั้งครูและเด็กเป็นสำคัญและติดตามอย่างต่อเนื่อง
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีแผนพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนให้ตระหนักเห็นความสำคัญของการใช้วิจัยในชั้นเรียนเป็นเครื่องมือพัฒนาการเรียนการสอนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในสาระรายวิชาให้เกิดผลเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน
3. บุคลากรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา (ศึกษานิเทศก์) ผู้บริหารโรงเรียนและครู ร่วมกันกำหนดแผน หรือแนวทางการส่งเสริม สนับสนุน การทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดผลและขยายผลเป็นรูปธรรมทั้งจังหวัด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ประยุกต์ใช้ชุดฝึกอบรมวิจัยพัฒนาการเรียนรู้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 (งานวิจัยนี้ใช้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3) หรือในระดับชั้นปฐมวัย
2. สนับสนุนครูให้ทำวิจัยในชั้นเรียนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนในรายวิชาอื่นๆ
3. ให้ครูบูรณาการ การเรียนการสอนกับการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- เกษมา วรวรรณ ณ อยุธยา. (2550). กระทรวงศึกษาธิการชูเศรษฐกิจพอเพียงเล็งเลือก 3 พัน
โรงเรียนต้นแบบคุณธรรม. **คมชัดลึก**. หน้า 12.
- คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงาน. (2549). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติฉบับที่ 9 พ.ศ.2545-2549**. กรุงเทพฯ : วิ.เจ. พรินติ้ง.
----- (2548). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554)**.
กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองการพิมพ์.
- คณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ, สำนักงาน. (2551) **วช.กับการวิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดทาง
จิตแบบพหุมิติและพหุระดับในบริบทของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง**.
กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ห้างหุ้นส่วนจำกัด สามลดดา.
- จารุวรรณ ศิลปะรัตน์. (2548). **การพัฒนารูปแบบเสริมพลังการทำงานเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นนักวิจัย
ของครูอนุบาล**. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ชาย โพธิ์สิตา. (2547). **ศาสตร์และศิลป์แห่งการวิจัยเชิงคุณภาพ**. นครปฐม : สถาบันวิจัย.
- บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์. (2545). **การประเมินการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแนวคิดและวิธีการ**.
กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช
- ปรีดา เบญจการ. (2548). **การส่งเสริมการรับรู้ความสามารถของตนในกระบวนการพัฒนาการวิจัยปฏิบัติการ
ในชั้นเรียนของครู**. วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ปริญานุษ พิบูลสรารุ. (2552). **ตามรอยพ่อชีวิตพอเพียงสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน**. กรุงเทพฯ : ศูนย์
การพิมพ์เพชรรุ่ง.
- พระธรรมปิฎก (ป. อ. ปยุตฺโต). (2542). **การศึกษากับการวิจัยเพื่ออนาคตของประเทศไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- พลสันต์ โพธิ์ศรีทอง. (2541, มิ.ย.-ก.ค.). **ประสิทธิภาพของการสอนและการพัฒนาครูในศตวรรษใหม่**.
วารสารข้าราชการครู, 18(3); 43-47.
- รัตน์ บัณฑิต. (2543). **เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง**. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิจิตร อวาทกุล. (2540). **การฝึกอบรม : คู่มือฝึกอบรม และพัฒนาบุคคล**. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิบูลย์ บุญยธโรกุล. (2545). **คู่มือวิทยากรและผู้จัดการฝึกอบรม**. กรุงเทพฯ : ด้านสุทธาการพิมพ์.
- สมชัย วงษ์นายะ และทวนทอง เขาวงกิตพิงศ์. (2556). **การพัฒนากลยุทธ์การบริหารจัดการ
หมู่บ้านในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดกำแพงเพชร
และจังหวัดตาก**. **สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์**, 19(1), 31-42.
- สุชาติ ชินะจิตร. (2552) **ครูวิจัยคุณแจ้งสำคัญในการปฏิรูปการเรียนรู้**. สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การวิจัย (สกว.) กรุงเทพฯ.
- สุณี บุญพิทักษ์. (2554). **รูปแบบการพัฒนาศักยภาพการทำวิจัยในชั้นเรียนของครูปฐมวัย**.
วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุธาสิณี บุญญาพิทักษ์. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรครุศึกษาระดับชั้นเรียน สำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู**.
วิทยานิพนธ์การศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.